

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ІТ-СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Кучко О. О.

Маріупольський державний університет, Київ (Україна)

e-mail: oleksii.kuchko@mu.edu.ua

Постановка проблеми. Контекст сучасного глобалізованого економічного розвитку та процесів диджиталізації ринкових відносин визначає інновації як північний ресурс забезпечення інвестиційної привабливості, економічної та фінансової стійкості, тривалої конкурентоспроможності підприємств, зокрема високотехнологічного сектору. Саме тому стратегія інноваційного розвитку має розглядатись як інструмент ефективного реалізації науково-технічного потенціалу окремих підприємств і національної економіки загалом, враховувати специфіку галузі, динаміку технологічних змін і конкуренцію на ринку, а також бути спрямованою на забезпечення стійкого росту, підвищення конкурентоспроможності й адаптації до нових соціально-економічних та суспільно-політичних викликів зовнішнього середовища. Цей контекст є особливо актуальним з погляду трансформації структури української економіки та збільшення частки високотехнологічних галузей у генерації валового національного доходу.

Метою дослідження є аналіз специфіки формування стратегії інноваційного розвитку підприємств ІТ-сектору України та визначення базових засад її удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Функціонування високотехнологічних підприємств в Україні відбувається в межах доволі конкурентного ринку інформаційних технологій. Активний розвиток ІТ-галузі пов'язують із 2018 роком завдяки прийнятій Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року [1], хоча українські фахівці вже тривалий час були затребуваними на світовому ринку через порівняно низькі очікування та високу працездатність і якість роботи.

Серед підприємств із найвищим рівнем доходу на українському ІТ-ринку є глобальні сервісні компанії (ЕРАМ, GlobalLogic, Luxoft та ін.), що в сукупності забезпечують приблизно 20 % ІТ-експорту щорічно (табл. 1).

Таблиця 1. Основні ІТ-компанії України у 2022 році за продуктовою та сервісною спеціалізацією, а також рівнем доходу (млн дол. США)

Ключові продуктові ІТ-компанії	Ключові сервісні ІТ-компанії
ЕРАМ системз, 625 млн дол. США	Плейтика Україна, 75 млн дол. США
Глобалоджік Україна, 356 млн дол. США	Фінтех бенд, 69 млн дол. США
Люксофт солюшнз, 184 млн дол. США	ПТС ЮА Сервісез, 46 млн дол. США
Сіклум, 149 млн дол. США	Автодок Юкрейн, 45 млн дол. США
ІТ Інтелліас, 126 млн дол. США	РГК, 42 млн дол. США
Інфопульс Україна, 104 млн дол. США	Неткрекер, 41 млн дол. США
Логіка ЛТД, 93 млн дол. США	Пларіум Юкрейн, 41 млн дол. США
Софтсерв, 40 млн дол. США	Уапром, 30 млн дол. США

Джерело: складено за [2]

Воєнний 2022 рік по-різному вплинув на учасників ринку. Загалом ІТ-ринок продовжив зростання, і топ-30 компаній отримали дохід на 412 млн дол. США більше, ніж у 2021 році (61 % цього приросту припадає на п'ять найбільших сервісних компаній) [2].

Аналізуючи ключові засади формування стратегій інноваційного розвитку на підприємствах ІТ-сектору України, відзначимо такі характерні особливості:

(1) поглиблений попередній аналіз ринкових тенденцій і технологічних змін на основі моніторингу, застосування інструментарію Big Data-аналітики, порівняльний аналіз інноваційних стратегій конкурентів для оцінки власних можливостей та попередження відставання;

(2) формування інноваційної культури для підтримки креативності та інноваційності, розвитку внутрішнього підприємництва шляхом створення умов для генерації нових ідей, підтримки внутрішніх стартапів, розробки інструментарію стимулювання створення нових комерційно успішних проєктів і рішень;

(3) забезпечення безперервності інвестицій у науково-дослідні та конструкторські роботи для підтримки процесу розробки нових продуктів і технологій, що відповідають запитам та очікуванням ключових стейкхолдерів, партнерство з університетами і дослідницькими центрами з метою пришвидшення впровадження новітніх наукових досягнень в екосистему бізнес-середовища;

(4) створення середовища відкритих інновацій та партнерства з іншими компаніями, стартапами, хабами, дослідницькими центрами, формування інкубаторів і акселераторів з метою генерації та опрацювання нових рішень і технологій;

(5) розвиток адаптивності та забезпечення трансферу знань за умови використання гнучких методологій управління, систематичний підхід до виявлення та мінімізації ризиків, пов'язаних зі впровадженням нових технологій, інтеграція систем штучного та генеративного інтелекту, автоматичного аналізу даних в усі сфери діяльності компанії;

(6) врахування і балансування можливостей експансії на глобальні ринки за допомогою адаптації і модифікації продуктів та послуг під потреби різних регіонів, реалізація принципу ко-креації з клієнтами для більш персоналізованої розробки продуктів, опрацювання поведінкових даних та відгуків.

Важливе значення для підтримки стратегічної стійкості інноваційного розвитку високотехнологічних компаній має об'єктивна реакція на сучасні виклики, пов'язані з повномасштабним вторгненням. Так, у компанії ТОВ «Софтсерв» з 2022 року активно запрацювала Команда реагування на надзвичайні ситуації (ERT), метою якої є надання необхідної підтримки та допомоги персоналу у кризовий період. Команда є міжфункціональною, і від початку війни її основна діяльність зосереджувалась на евакуації та переміщенні персоналу у більш безпечні регіони, наданні фінансової, операційної, інформаційної та психологічної підтримки [3].

У співпраці з Корпоративним благодійним фондом Open Eyes реалізовано проєкт краудсорсингової платформи Open Tech, за результатами активної роботи якого розроблено 10 інноваційних програм допомоги Україні, як-от «Укриття», NUMO та інші [4].

Отже, окрім загального інноваційного складника розробка інноваційних стратегій високотехнологічних підприємств у сучасних реаліях передбачає активну трансформацію через впровадження інноваційних рішень, підвищення гнучкості управління та ефективну інтеграцію новітніх технологій у всі сфери діяльності, а також реалізацію соціального складника, направленою на збереження та відновлення працездатності людського чинника у довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України. 08.06.2016. URL: https://kno.rada.gov.ua/news/Robota_Kom/Parl_Kom_slukh/Kom_slukh/8_skl/74701.html
2. Огляд ТОП-30 українських IT-компаній. BRDO & Your control. 19 с.
3. Звіт ТОВ «Софтсерв» зі сталого розвитку за 2022 рік. URL: <https://www.softserveinc.com/uk-ua/corporate-social-responsibility/csr-report-2022>
4. Несенюк А. SoftServe увійшла у звіт «Магічний квадрант 2023» від Gartner. Дохід компанії від кастомної розробки програмного забезпечення виріс на 30 %. *Forbes*. 05.12.2023. URL: <http://surl.li/ijqpkn>

СТІЙКІСТЬ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Макаренко О. І.

Інститут демографії та проблем якості життя НАН України, Київ (Україна)
e-mail: montekozlo@gmail.com

Стан пенсійних систем України та країн ЄС, незважаючи на незіставність обсягів, має великий комплекс схожих як поточних, так і перспективних проблем. Основними чинниками, що формують сьогодні «обличчя» накопичувальних пенсійних систем України та ЄС, є фактор демографічних змін (зростання очікуваної тривалості життя і зниження народжуваності) та фінансова нестабільність (глобальна фінансова криза як наслідок COVID-19 для країн ЄС і збройна агресія з боку Росії для України).

Накопичувальний складник пенсійної системи в країнах ЄС складається з двох основних елементів: професійні (накопичувальні) пенсійні схеми та приватні пенсійні схеми / страхування життя.

Це доволі суттєві елементи фінансової системи, зокрема, наприклад, у Нідерландах активи професійних пенсійних фондів перевищують 200 % ВВП, а загальні активи накопичувального складника пенсійної системи в країнах ЄС досягають **понад 10 трильйонів євро**. І саме зараз у пенсійних системах країн ЄС відбува-